

We kennen in Duitsland amper grote kantoren

Zeger Luyendijk, journalist

In een zich langzaam verenigend Europa willen de Duitse advocaten ook de banden aanhalen met collega's in Nederland. Dit land staat in de ogen van veel Duitsers ook na de moorden op Fortuyn en Theo van Gogh nog altijd model voor een geslaagde samenleving. Maar waar het gaat om het recht ziet prof.dr. Friedrich Graf von Westphalen, vice-president van het Deutscher Anwalt Verein (DAV), duidelijk verschillen. Die zijn de moeite waard om te onderzoeken, om het wederzijdse begrip te vergroten en uiteindelijk beter samen te werken in Europa.

'Het DAV onderhoudt in eerste instantie contacten met om Oost-Europese landen', zegt Von Westphalen, 'om ze bekend te maken met het aquis communautaire. Dat is in de loop van de tijd veranderd. Er is nu meer een tendens naar transnationale contacten. Tien jaar geleden zijn de Duits-Franse contacten sterk aangehaald, daarna hebben we de banden aangehaald met onze Italiaanse en Spaanse collega's en nu dus ook met onze Nederlandse confrères. We hebben nu geregeld symposia om te kijken waar de snijvlakken zijn, te onderzoeken waarin we verschillen en overeenkomen en welke ontwikkelingen de verschillende landen ondergaan.'

Volgens Von Westphalen staat vast dat deze contacten bijdragen aan een beter begrip van elkaars rechtssystemen en gewoonten, binnen de Europese constellatie. 'Het is duidelijk dat er grote cultuurverschillen zijn in het recht, in de ordening en in de structuren en het is belangrijk van elkaar te weten hoe die ons werk beïnvloeden. Dat begint al bij de vraag bijvoorbeeld wat een advocaat is? Is het een business, zoals in veel Angelsaksische landen?' 'Een belangrijke vraag is ook de toegang tot het recht. In Nederland is dat voor veel mensen veel moeilijker geworden, door de hoge kosten. Nederlanders zijn meer dan de Duitsers aangewezen op steun van de overheid in rechtsbijstand. In Duitsland heeft een derde van de bevolking een rechtsbijstandverzekering.'

NEDERLANDERS FLEXIBELER

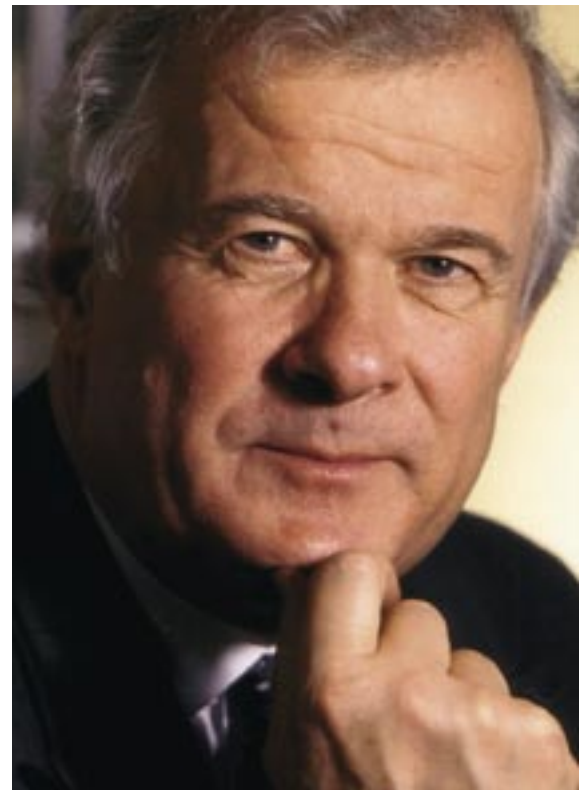
Het grote cultuurverschil tussen de beide landen is volgens Von Westphalen Duitsland continentaal georiënteerd zijn en het Romeinse recht aanhangt, en dat Nederland zich veel meer op de Angelsaksische wereld georiënteerd heeft, ook voor het rechtssysteem. 'Nederlanders zijn flexibeler', zegt Von Westphalen, 'komen ook met minder rechters tot hetzelfde resultaat bij rechtshandhaving. Duitsland leunt zwaar op zijn omvangrijke rechterlijke macht, maar gek genoeg is de drempel om naar een advocaat te stappen in het land zeer hoog. In Duitsland komt een advocaat op de zesde plaats na de arts, politieagent, notaris, dominee en pastoor en journalist. Dat Duitsers desondanks veelvuldig naar de rechter stappen om hun gelijk

*Nederlanders zijn flexibeler
en komen met minder rechters
tot hetzelfde resultaat*

te krijgen, heeft mede te maken met de grote hoeveelheid rechtsbijstandverzekeringen. Er is een premie voor betaald, en dus moet er ook maar gebruik van worden gemaakt. Duitsers hangen aan regeltjes en vooral ook aan vele normen en waarden en willen dat alles in details geregeld wordt. Pas dan heeft iedereen het gevoel dat alles daadwerkelijk rechtvaardig geregeld is.'

ADVOCATUUR ALS UITWEG

De Duitse advocaat weet volgens Von Westphalen weinig van het systeem van grote kantoren in Nederland. 'Wij kennen die in Duitsland eigenlijk amper. Alleen in Frankfurt am Main, waar de grote banken zijn, zijn dergelijke monsterbedrijven. Duitse advocaten hebben over het algemeen kleinere praktijken. Daarbij komt nog dat zich de afgelopen jaren enorm veel afgestudeerde juristen zich gevestigd hebben als advocaat. Het afgelopen decennium zijn er elk jaar in Duitsland vijf tot zesduizend nieuwe advocaten op de markt bij-

Graf von Westphalen

gekomen, als gevolg van de hoge instroom in de juridische opleidingen in de jaren tachtig en negentig. De Duitse rechtenstudie is traditioneel gericht op OM en rechterlijke macht, maar die konden de grote aantallen studenten van de afgelopen jaren onmogelijk absorberen. De advocatuur was – en is op dit moment nog steeds – de enige uitweg. Maar velen zijn onvoorbereid en beginnen ook rijkelijk laat met een praktijk: zo rond hun dertigste. Dan hebben ze vaak al een gezin en financiële verplichtingen en wie het niet redt in de zware concurrentie op de markt, staat er dan heel slecht voor. We hebben al het een en ander aan de opleidingen veranderd, maar er moet meer gebeuren. We willen nu dat een student veel eerder in de studie ervaring opdoet in de advocatuur, anders hoeft hij of zij er niet aan te beginnen.'

Op vrijdag 11 en zaterdag 12 november vindt in Amsterdam het derde Nederlands-Duitse advocaten-symposium plaats. Informatie: Caroline van der Sluys, 070-335 35 86, c.vandersluys@advocatenorde.nl